

SZEGEDI HIRADÓ.

84-ik szám.

Szerdán, október 23-án 1861.

Harmadik évfolyam.

Megjelenik:

Hetenként kétszer, szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztői iroda:

Széchenyi-tér, Pfann-ház, első emelet.

Kiadóhivatal:

Burger Zsigmond könyvkereskedése.

Előfizetési feltételek.

Vidékre postán és Szegeden házhozhordással: Egész évre 8 frt, — félévre 4 frt, — évnegyedre 2 frt osztr. ért.

Helyben elvitelve a kiadó-hivatalból: Egész évre 6 frt, — félévre 3 frt, — évnegyedre 1 frt 60 kr. osztr. ért.

Egyes szám ára 8 ujkr.

Hirdetések:

Az öthasábos petítorsó egyszeri hirdetésnél 7 ujkr. kétszerinél 6 ujkr., többszörinél 5 ujkr. Bélyegdj minden egyes beiktatásért 30 ujkr. A nyilttérben a háromhasábos petítorsó igttási díja 20 ujkr.

Az előfizetési pénzek és hirdetésnyek Burger Zsigmond könyvkereskedéséhez címezendők.

Szeged, oct. 20. 1861.

Sajátszerü találkozásá e napnak vasárnapal — a nyugalom, az elmékedés napjával! Egy évvel ezelött a nemzeti ujjaébredés hajnala tetszett hasadni az oct. diploma kihirdetése alkalmával; az éj sötétét megszokott szem nem mert a hasadó hajnalra bizalommal nézni; nem hitte, mert nem várta az alkotmányos élet oly kenetes szavakban nyilatkozó újrafelbresztését.

A kibékülésre nyujtott ut — habár nem birt is azon biztossággal teljesen, mely régi alkotmányunk szentélyébe egyenesen bevezetni képes volna: de a nemzet, a mélyen megsértett nemzet a békülésre nyujtott kezét nem akarta visszautasítani, s elfogadta a módot, az alkalmat, melyen felforgatott alkotmánya útjára talán ismét visszatérhet.

Egy év folyt le azóta; a nemzet higgadtan csak törvényei szabta uton iparkodott jogai birtokába jóni: de bármily önmegtagadás-, bármily lelki küzdelmek legyőzésebe került is kiengesztelődöten közeledni a bizalmat követelő fejedelemhez; sem leghűebb hazánkfia Európát megható szavai, sem a hongyülés nyelvén nyilatkozó nemzet kívánalma viszhangra nem talált.

S miért újra e bizalmatlanság irányunkban? Akarta-e a magyar nemzet önállóságát a birodalmi népek elnyomásán helyreállítani? Megtagadta-e a dinastia iránt őseink által fogadott sanctio pragmaticát? Európa tudja, hogy nem; erénye e nemzetnek a hiba, hogy újra 1849-ki év végén állunk.

A nemzet nem adományt, de sajátját kívánja, ősei alkotta törvényeit, melyeket fejedelmek szentesítettek esküjökkel...

E birtok nélkül a nemzet választottai készek újra visszatérni elvonult magányukba a közigazgatás teréről, kénytelenek az alkotmány védelmében vagyonát áldozó népet védtelenül hagyni, mert további szolgálatukkal csak alkotmányunk megsemmisítését segítenék elő.

Igy állunk egy év után lerombolt reményeink halmainál, de nem kétségbeesve a jövő felöl; mert a nemzet életében egy év csak pere, s a történet lapja, melyre ez eseménydús év följegyezve lesz, tanuskodni fog a nemzet szilárdsága, törvényszere-tete s testvériessége felöl.

A nyereség, mely a küzdelmes napok díja, Európa elismerése, látszólagosan csekély bér ugyan, de elkerülhetlenül szükséges arra, hogy a nemzet a leendő válságokban tényezőül tekintessék. Közlebbi haszon az, mely a föltébredt birodalmi nemzetek véleményéből reánk háromlik; legközelebbi vívmány pedig a bécsi lapok kétségbeesett hangja, melylyel ellentünk küzdenek; míg a magyar sajtó törvényes alapján csak apellál s protestál, s míg elleneink egyre csak erélyről (?) beszélnek s új provisoriumról; addig a hatóságok egymásután hagyják ott nekik a tért, melyen az alkotmány követelése szerint meg állhatnak.

De hogy e siettetett provisoriumról a német lapokat beszéltesük, ime a jövőre ki látásról a „N. Nachrichten“ saját szavai:

„Lassan, de biztosan gördül az állam szekere megint azon absolut kerékvágásba vissza, melyet egy évvel ezelött elhagyott volt. Ki lehet ez iránt még csalódásban? ki más, mint azok, akik folyvást azon édes ábrándban élnek, hogy irott szavakkal egy nagy birodalmat alapostul együtt át lehet alakítani, és hogy csupán egy miniszter hatalomszavára van szükség, hogy életben levő alkotmányok holtakká és holt alkotmányok élökké legyenek. Az alkotmányos játék hamar, igen hamar végét fogja érni Ausztriában ismét, s a provisorium, az újabb kor ezen egyedüli politikai találmánya, fog ismét uralkodni hazánkban, a Lajthán innen és túl.

„Provisorium! Hiszen tulajdonkép egy pillanatra sem távoztunk mi el ettől, mióta a febr. alkotmány-patenseket kihirdették. Ideiglenesen gyült egybe egy olyan birodalmi tanács, mely magáról azt se tudta megmondani, vajjon a tágabb-e ő,

vagy a szűkebb? Ideiglenesen nyitották meg a magyar országgyűlést, hogy alkudozzanak vele oly alkotmány elfogadása iránt, melynek még ezután kellene életbelépni. Ideiglenesen tanácskoztatták a szerbeket, a horvátokat és a tótokat, s ideiglenesen kell egybegyűlni az erdélyi országgyűlésnek is, hogy egy új provisoriumnak engedjen helyet, ha pesti és zágrábi társaihoz akarna csatlakozni.“

A jövő évre szóló budget „provisorisch“ fog megállapítani. Ezt talán egy „provisorisch“ kölcsön fogja követni. Szóval az őszállam igazgatásában minden provisorisch marad, mint volt, Bach visszavonulásai.

Mi több, Magyarországon, mint hallatszik, ezen eretnektől kikiáltott államférfi mesterművét, az 1850-ki provisoriumot akarják ismét teljesen szüire hozni, mint az egyedüli állammentő „alkotmányos eszközt“, melyet a Schmerling-miniszterium alkotmányos terveinek keresztül vitelére alkalmazni képes.

És ha ez megtörténik, lehet-e a mostani kormányt következetlenséggel vádolni? azt kérdi a bécsi lap. Bizonyára nem. Hiszen a Schmerling-miniszterium Magyarország irányában teljesen az 1849-ki állásponton foglalt helyet; nem ismer az ott más jogot, mint azt, amelylyel egy absolut kormány egy meghódított országgal szemközt bír.“

Gróf Károlyi Sándor hongyülesi követ körüti beszédének kivonata kisteleki választóihoz.

Polgártársak!

Eljöttem, hogy választóimnak, kiknek bizalma bennem öszpontosult, midőn a történeti nevezetességű mult hongyülésre követőkül megválasztottak, a történetről, jelenleg már mint eredményekben tisztán mutatkozó tényekről önkényt számot adjak. Sokan éltek önök között is azon reményben, hogy a hongyülésnek sikerülend a nemzetet eddigi királyai által szentesített jogaiba visszahelyezni, miután a hongyülést a fejedelem békülekény szava hívta össze: azonban — fájdalom — én e remény teljesülését nem adhatom tudtára ezen választóimnak, mert egész nyilttsággal bevallva, a hongyülés közvetlenül a nemzetre háromló ohajtott eredményt nem eszközölhetett. Van azonban mégis egy nagy és történeti nevezetességű eredmény, mit a nemzet e rövid ideig tartó hongyülésnek köszönhet, s ez a magyar nemzet alkotmányos érzülete hü felmutatása, megismertetése a külföld előtt! Eddig bennünket a külföld mint rakoncátlan és békezararó keleti műveletlen fajt ismert s politikai számításában reánk a felvilágosodottság korszakában mint tényezőkre gondolni sem akart: azonban e hongyülés folyama alatt hozzánk küldött értesítői által nemcsak arról győződött meg, hogy a magyar nemzet épen nem áll alantabb műveltségében, politikai érettségében is miként vitéségben egy művelt európai népnél sem; sőt az alkotmányos érzület s eskü szentesítette jogokhoz hü ragaszkodása által bennünk a legitimitásnak leghatalmasb támaszát tanulta tisztelni. Nyertünk tehát és pedig föltötte sokat e hongyülés nemes küzdelmei által; mert Európa művelt népei sorába nem kegyelem, hanem a szabadság szeretete s a törvények iránti tántoríthatlan ragaszkodás által érdemileg beiktattattunk. Igaz, hogy ezen nagyfontosságú eredményt azonnal nem érezzük, de érezni fogjuk akkor, midőn a szabad népek szövetséges társat keresendnek, s pedig oly tántoríthatlan jellemű szövetségeseiket, kikre a világesemények válságos perceiben mint szilárd jellemű s ígéretekkel el nem tántorítható nemzetre bizton számíthatnak.

És e fontos eredmény az, melyet egyedül a felosztott hongyülésnek köszönhet a nemzet. — De van egy másik haszon is, mit a hongyülés nemes küzdelmei által dicsően kivított, s ez az egyetértés szellemének nagyszerü bebizonyítása. Eddig a bécsi kormány, miként ama hi-

res katonai kibocsájtványban hiven kifejezve volt, csak néhány mágnást, újságíró s ügyvédet tartott a nyugtalanság, az elégedetlenség szítójának: de most belátni kényszerül, hogy alkudozni egy nemzetel kényszerül, s hogy e nemzet szent jogai teréről semmi mellékes kecségtetésekre sem lép le, s az aljas cselfogások, mikkel a fajokat egymás ellen zúdítani szándékozott, mindentütt felismertettek s eredmény nélkül maradtak.

De hogy a hongyülésről közelebből szóljak, annak mélyebb ismertetésére felhozom, — mit önök is tudhatnak — hogy az országgyűlés két pártra szakadt; mindegyik erős vala, mert a képviselők fele egyik, fele pedig a másik párton állott. A pártok alakulásának története azonban a következő vala: midőn az országgyűlés egybegyült, mint meghatalmazottja a nemzetnek, kinek joga van alkut kötni, alkudozási megbízással lépett fel; azonban hogy az alku annál sikeresebb legyen, kihagytuk fejleni, ami szívünkön feküdt; kimondotta nézeteit, aki nehezebben, valamint az is, aki könnyebben akart a kormányval alkudozni: de a két párt egy közös cél felé tartott — a 48-ki alkotmány biztositására; tehát a szakadás csak szinleges lévén, szivben egy volt a hongyülés, egyet akartunk mindketten. Ugyanazért, kik azt mondják, hogy az országgyűlésen pártok voltak, csak annyiban mondanak igazat, hogy névszerint volt ugyan párt, de tényleg nem. Az országgyűlés kimutatta az alapokat, melyeken kell indulnunk; kimondotta országgyűlési vezérünk Deák Ferenc a módokat, melyek szerint az egység létrejöhet, amely módokat valamint most, ugy jövőre is szem előtt kell tartanunk, t. i. a jogot és törvényességét. Az országgyűlés törvényes követeléseit kimondván, — hogy sikert nem aratott, nem az ő hibája, hanem a Bécsben uralkodó kormányférfiaké, kik készakarva elszalasztották azon alkalmat, midőn a nemzetet kibékíthették volna, ami ugy lehet, nem egyhamar fog ismét előfordulni. Sőt az is megtörténhetik, miszerint a kormány a boszuállás terére lép; ugyanazért kötelességemnek tartom t. választóim előtt kinyilatkoztatni, az országgyűlés mily lelkismeretesen járt el, s mily jövő vár reánk.

T. választóim! megvallom, kecségtető reményeket nem fogok mondani; emlékezhettek arra, amit megválasztatásomkor is felhoztam, miszerint az országgyűlés alig fog jó eredményt szülni, s ugy történt. — Most áttérek arra, mi fog az országban történni. Látjuk, hogy a német kormány az országgyűlést ugy könnyen, anélkül hogy ereuményt hozott volna, anélkül hogy kibékülést eszközölhetett volna, elosztatta, mely eljárásából meggyőződünk, hogy vakságukban tovább is fognak bennünket üldözni; de készen legyünk arra, mert mindazokat, mik roszakarát s kegyetlenségtől kitelnek, rajtunk el fogják követni, s ha mindazokra elkészülünk, könnyebben fogjuk a reánk mért csapásokat eltérni. Jól tudtuk, hogy az országgyűlés felosztását a megyéké követendi, ami Pestmegyével történt, nyilvános dolog, a megyei bizottmány katonai erővel oszlattatott fel. Igy bannak velünk is. Azonban nem kell hinni, hogy ők tisztán oda működnek, hogy bennünket egyformán nyomjanak, más az ő tervük. A népeket az országban bujtogatni fogják az értelmes emberek, megyei tisztviselők s elüljárók ellen; a nép érdeke ellen egyetlenséget szítani: miért szükséges, hogy az egyetértésben mindvégig erők maradjunk, mert a vész bekövetkezik. Ne hagyjuk magunkat attól eltéríteni, amit az országgyűlés két rendbeli feliratában kimondott, mert különben eladnók önmagunkat. Az ujoncok katonákkal fogdosztatnak össze anélkül, hogy megkérdéznék, kit ér a sors, s akkor azt fogják mondani: ez mind azért van, mivel a tisztviselők, elüljárók s választott bizottmányok könnyelműleg bántak sorsukkal. Oda fognak törekedni, izgatni, hogy a tanács s elüljárók ellen keljenek föl, irányunkban bizodalommal ne viseltessenek; szóval mindent el fognak követni, hogy köztök az egyetértést megszakítsák: de emlékezzünk meg ek-

kor a szentírás szavaira: ne higgyetek azoknak, kik báránybőrbe öltözve, köztetek a farkas tanát fogják hirdetni! Azonban ne tartsunk a bekövetkező bajoktól, hisz ott vannak a lengyelek, olaszok, akik többet szenvedtek, mint mi, s nekünk is itni fog egyszer a szabadság órája.

Végül még megemlítem, mért vala a hongytilés kész inkább szétoszlatni, mintsem a 48-ki törvényekből egy betűt is engedni. Az 1848-ki törvények által eszközöltetett, hogy az előbb létezett különféle osztályok egyenlőkké tétessenek; a jobbágság felszabadított, a nemzet pénze s vére egy felelős miniszteriumra bízott, — amely törvények nélkül nincs valódi nemzeti szabadság!

Végszavaim önökhez: legyenek mindig egyetértők; ügyünk szent és igazságos lévén, vesztetünk nem lehet. Eljen a haza!

(Közli B. . . . E. . .)

Csongrád megye felirata

a megyék feloszlatása tárgyában.

Felséges Császár és Király!

Mint megdöbbenek az ellenséges indulatú idegenek között fegyvertelenül álló testvérek, midőn a híven szerető legerősebb testvér, az erőszak fegyvere által szíven szúrva, egy rövid perc alatt élni megszűnik; midőn rögtön több testvéreiket látják életöktől megfosztatni; midőn mindannyiokra fölemelten villog az életítő fegyver: ugy döbbsentek Magyarország törvényhatóságai, ugy döbbsentek Csongrád vármegye, értesülvén, hogy Pest vármegye, a legerősebb s leghívebb testvér, a kedves szomszéd nincs többé; hogy több testvérhatóságok is e kegyetlen sorsban részesültek.

Felséges Ur! A szomorú tétlenségből, melyre a királyi trónra épen ugy, mint a hazára nézve veszélyes abszolút kormányforma által kárthatva valánk, Felséged királyi szava által hivatott föl nemzetünk az öt jogosan megillető alkotmányos önkormányzati tér elfoglalására; Felséged felhívó szavára foglalták el azt megyei és városi törvényhatóságaink, s küzdöttek azon becsületesen, a legnemesebb fegyverrel, az észnek fegyverével; munkálkodtak — bár még kellő eszközeik is hiányoztak a munkához — a legnagyobb szorgalommal, a legtisztább és nemesebb szándékkal, a hazának és az uralkodóháznak közös javán.

Ösi szent törvényeink képezik nemzeti életünknek s a magyar királyi trónjának legszilárdabb alapját, s vészek idején legerősebb védbástyáját. Ezen törvényeink megvédelmzése nekünk legszorosabb kötelességünk; ha ennek védelmét feladnók, méltók volnánk a dicstelen gyalázatos halálra; méltók volnánk, hogy elenyészessen nemzeti nevünk, melyet őseink hazájukhoz, királyukhoz tántoríthatatlan hűségökből, mint főforrásból eredő polgári és harci erényeik által nagygyá és tiszteltté ténének.

Tettek-e mást Magyarhon megyéi, mint azt, hogy védtek e szent törvényeket? védtek pedig az értelem fegyverével, és védtek azon kötelességnél fogva, mely reájok hárult, midőn Felséged felhívása folytán a törvényes alkotmányos tért újra elfoglalták.

És mégis meg kellett történnie a felvilágosított tizenkilencedik században, hogy fegyverrel verett szét s mint hatóság megsemmisített Pest vármegye; megsemmisítették több hatóságai azon Magyarországnak, melynek önállást és függetlenséget biztosítottak Felséged dicső ősei királyi esküikkel szentesített törvényeinkben, mely azok által is, kik ellene az erőszak fegyverét használják, még mostan is alkotmányosnak nevezetik.

Felséges Ur! Mióta Felséged az alkotmányos uralkodás terére lépett is, több oldalról sértettek s sértetnek folytonosan törvényeink; de reményeltük még a közelebbi multban, midőn még országgyűlésünk egytől tilt, hogy azon tiszta, nemes szándék, azon szíves igyekezet, azon példátlan nemességi magatartás, mely az 1861-ki magyar országgyűlést jellemzi, utat fog találni Felséged atyai szívéhez, boldog és biztos jövőt fog előkészíteni a hazának, a királyi trónnak s Felséged magas családjának.

Hátravetve láttuk magunkat, midőn országgyűlésünk feloszlatott; de nem vesztettük el végképen a reményt. Most azonban, midőn csupán azért, mert e nemzet örök hálájára s Felséged elismerésére is méltó országgyűlésünk minden eljárását helyeslik, — mint helyesli azt az összes nemzet s az egész művelt világ közvéleménye, — egyenkint látjuk feloszlatni törvényhatóságainkat, alkotmányos szabadságunk végmenedékét; csak Isten igazságába vetett erős hitünk és tántoríthatatlan bizodalunk tartóztat vissza a kétségbeeséstől.

Felséges Ur! Meg vagyunk győződve, hogy Felségednek szándéka nem lehet Magyarország alkotmányos szabadságát megsemmisíteni; meg vagyunk győződve, hogy akik a Felségedtől nekik adott hatalommal e célra visszaélnék, midőn nemzetünk enyészeten munkálnak, a trón alapját gyengítik s teszik ingékonyvá, s nem tesznek kedves dolgot Felséged előtt; s meg vagyunk győződve, hogy a jövőben szerencsétlenségekért a világ közvéleménye és az igaz Isten előtt egyedül ők a felelősek.

Törvényhatóságaink szétoszlatása az alkotmányos szabadságnak ad halálos döfést; mert azon hatóságok, melyek az elenyésztettek helyébe állítani szándékoltnak, melyek hazánk törvényei ellenére szándékoltnak életbelépteteni, neveztesse nek bármiképen, soha sem leendők alkotmányosak, s nem ismertethetnek el törvényesekül.

Pedig Magyarország szabadságának, jövőjének, nagyságának, a magyar királyi trónjának egyetlen alapja az oly remek, az annyi vészszel dacolt s az idők folytán mindig nemesített és tökéletesített magyar alkotmány.

Ezen ősi alkotmány fentartásaért járunk esedőleg Felséged trónjához, és esedezünk: adja visza Felséged királyi szava életét s törvényes jogait azon törvényhatóságainknak, melyek azoktól törvény s igazság ellenére megfosztattak; adja vissza nekünk a hitet, hogy Felséged atyai szíve szegény nemzetünknek nem halálát, de életét ohajtja.

A történetírás — a multnak tükre — a tanu, hogy e nemzet kedvezést soha nem kívánt, csak igaz jogait követelte; hogy királyáért, ki törvényeit megtartá s megtartatá, vagyonát, véréit és életét mindenkor a legszívesebben áldozta; a történetírás a tanu, hogy kedves volt mindig Isten előtt a buzgó áldozat, mert mindenkor adott Isten erőt és segédelmet e nemzetnek, hogy az ezer veszélytől környezett hazát és királyi trónt megvédhette és fenntarthatta.

Alattvalói legalázatosabb bódolattal s legmélyebb tisztelettel öröklünk H.-M.-Vásárhelyen 1861-dik évi october hó 7-ik napján tartott bizottmányi közgyűlésünkben

Császári Királyi Felségednek
legalázatosabb hű alattvalói
Csongrád megye közönsége.

Kivonat

a csongrád megyei gazdasági egyesületnek f. évi február havában tartott gyűlése jegyzőkönyvéből.

I. Az államgazdasági szakosztálynak megfajta kérdése:

„Melyek azon legsürgösb intézkedések, melyeket egy a megye, mint az összes nemzet gazdaságának felvirágoztatására a haza törvényhozóitól igénybe vehet?”

II. A földművelési szakosztálynak:

„Melyek Csongrád megyében azon termények, melyek a Tisza mindkét partján és miképen termesztetnek, és célszerűen termesztetnek-e?”

III. Az állattenyésztési szakosztálynak:

„Melyek a Csongrád megyében tenyésztett állatfajok, célszerűek-e vagy hiányosak, s ha az utóbbiak, minők által lesznek pótolandók?”

IV. A kertészeti, méhészeti, selyem- és fatenyésztési szakosztálynak:

„Milyen jelenleg a kertészet, méhészet, selyem- és fatenyésztés állapota a megyében s mily javításokra van szükségök?”

V. A gazdasági gépészeti és építészeti szakosztálynak:

„Mely gépek legszükségesebbek a megyében, melyek vannak használatban s melyek hiányoznak? Továbbá egy a megye körülményeihez mérve legcélszerűbb gazdasági épület leírása.”

VI. Az állaprajzi és ismertetési szakosztály e kérdések megfajtaését, illetőleg adatokat átveszi s egy összefüggő egészszé alakítva az igazgató választmány elé terjeszti.

A szakosztályi jelentkezések felolvasása után alakulásra hivatnak fel.

A szakosztályi alakulás eredménye következő:

I. Államgazdasági szakosztály.

Elnök: Tóth István; jegyző: Osztróvszky József; tagok: if. Magyar Imre, Haluss József, Oroszy Miklós, Szabó Mihály.

II. Földművelési szakosztály:

Elnök: Marsovszky Ádám; jegyző: Oroszy Miklós; tagok: Tóth István, Haluss József, Baghy Gerő, Bérczy Antal, Fehérvári Ferenc, Szabó Mihály, ifj. Magyar Imre, báró Maasburg Sándor, Karlovszky Vilmos, Hadzsy György, Hertelendy József, Kovács Ferenc (vásárhelyi), Borsos Károly, Dobossy Lajos, Beszedics Antal, Michl Agoston.

III. Állattenyésztési szakosztály.

Elnök: ifj. Magyar Imre; jegyző: Fehérvári Ferenc; tagok: Tóth István, Baghy Gerő, Bérczy Antal, Preiszler László, Dobossy Lajos, Lejtényi János, Tallián Endre, Haluss János, Kovács Ferenc (szegedi).

IV. Kertészeti, méhészeti, selyem- és fatenyésztési szakosztály.

Elnök: Maygráber Agoston; jegyző: Lengyel József; tagok: Pálffy Ferenc, Oroszy Miklós, Zsótér Andor, Szabó Imre, Szomor Lajos, Farkas Gedeon, ifj. Magyar Imre.

V. Gazdasági gépészeti és építészeti szakosztály.

Elnök: Karlovszky Vilmos; jegyző: Hódy Lajos; tagok: Marsovszky Ádám, Katona An-

tal, Oroszy Miklós; Várady Ignác, Lengyel József, Fülöp Mihály, Nagy Aron, ifj. Kreitzperger Ferenc.

VI. Állaprajzi és ismertetési szakosztály.

Elnök: Osztróvszky József; jegyző: Szabó Mihály; tagok: Tóth István, Oroszy Miklós, Szeberényi Lajos.

Helybeli ujdonságok.

— A szegedi főgymnasiumban folyó hó 28-, 29-, 30- és 31-én reggeli órákban fog végbemenni a tanoncok bejegyzése, délutánonként pedig a főlvéti és ismétlési vizsgálatok fognak a szokott módon tartatni. Nov. 1-jén a sz. lélek ünnepélyes segélyül hívása s 4-én a rendes előadások kezdete.

Szeged, 1861. oct. 22.

A főgymnasiumi igazgatóság.

— Mult szombaton délből felsővárosban a templom közelében ismét tűz ütött ki s egy pajta elégett. Ugyan e nap este a belvárosban az iskola-utca éjszakai részén a „Széchenyihez“ címzett kereskedésben a kirakatban levő kelmék a lámpától lángot kaptak; azonban szerencsére a gyors segély elejét vette a nagyobb szerencsétlenségnek, s csak a kirakatban volt kelmék égtek el.

— (Ingyen olvasmány!) Uton-utfélen kaphat főleg szűrös és subás ember pár nap óta városunkban ingyen, csaknem ráerőszakolva abból a jóféle bécsi nyomtatványokból, melyekben megmondatik, hogy elhagyjuk — miért oszlatott fel az országgyűlés. „Vegye kend már el, bátya” — monda fülünk hallatára egy magyar születésű katonára egy subás embernek! — „Nem kell nekem, — válaszolta a megszólított, — ha ráfizetsz is, öcsém, e rongy papíros.” — „De csak nem vihetem vissza oda, ahol adták, mert nem veszik vissza; vegye kend no, hisz jó lesz szalonnatáronak! (Ezzel is elkétek a civilisatorok!)

— Az Uj-Szegeden felállítandó iskola-költségek fűdőzésére ajánlott összeg a szegedi iparos-legényegylet tagjai által, u. m.: Reiner Károly dékán 40 kr, Zimányi János másod-dékán 50 kr, Kresz Antal 30 kr, Privári Pál 20 kr, Bakó Péter 30 kr, Varga István 30 kr, Kocsis Imre 1 frt, Buday Lajos 10 kr, Szabó Ferenc 20 kr, Kotlár Mihály 20 kr, Rézeki Ferenc 50 kr, Vágó Lajos 10 kr, Kernyi István 20 kr, Zimányi Imre 30 kr, Nyári Antal 40 kr, Ladányi Sándor 10 kr, P. D. 20 kr, krajcárónként begyűlt 2 frt, összesen 7 frt 30 kr. — Dobszay Antal 1 frt, Witkovszky Lőrinc 1 forint.

— „Elmélkedés társadalmi viszonyaink fölött” című füzetke hagyta el pár nap előtt a sajtót, melynek tartalmát t. olvasóink a „Nemzeti létünk sarkalatos föltételei” című cikkorozatból ismerik, Karcsanyéki G. avatott tollú munkatársunktól. Az összes jövedelem a szegedi iparos-legényegylet. Ára 20 kr. Említett füzet a nemzeti életkérdés jelen válságos korszakában már címénél fogva magában hordja legméltóbb ajánlatát, s hogy mennyire lelünk szavaival szólalt meg a derék szerző, saját előszava szolgáljon igazolásunkul, melyet nem tartunk fölöslegesnek t. olvasóinkkal is közölni: „Hogy ez igénytelen gondolatfolyam kilépve egy szerény vidéki lap medréből, mely bőlesőjeitől szolgált vala, ezennel tágabb tért keres: vágyának indokát részint magában foglalja, részint a körülményekben leli. Miért ne használja fel az üdvös szándék minden alkalmas módját a becsületes törekvésnek, főleg midőn az ugy keze ügyében áll, holott az ellenirány oly ernyedetlen kártékony igyekvésében? Talán még imez elmélkedésekben rejlt hasonszenvi parányok is felüldíthetnek egynémely köros érzelmet; talán e villanyszikrácskák is fölébreszthetnek néhány tespedőt. Nem esekély örömünkre szolgálhatna: ha nálunk az illeten eszmék nyilvánítása valóban fölösleges volna. Így pedig a mostoha viszonyokhoz képest öntudatos hazafiúi kötelességének vélt ezzel is tartozni a nemzete boldogulását forrón ohajtó K. G.”

Hazai tudósítások.

— Az új tantervbe, mint a „Vaterland” értesül, a kancellár csak azon módosítást akarja felvetetni, hogy a német nyelv is kötelezett tárgy legyen.

— A pestmegyei administrator, mint a „Vaterland”-nak írják, az ablaka alatt rendezett macskazenét igen fájdalommal vette, s még az nap Bécsbe szándékozott utazni. (Mint a tegnapi lapokból olvassuk, említett administrator új Pesten van s a megyeházba behúzódott, hol a még működő hivatalnokoknak beszédet is tartott.)

— Aradon König nevű hazánkfia oly tűzi fecskendőt talált fel, melyet fűteni is lehetvén, a leghidegebb télben sem fagy meg benne a víz.

— Az új magán-hajógyár terve, mely egy tökéletes gépgyárral álland összeköttetésben, nem pusztá terv többé, s az új vállalat tetemes tőkékkel rendelkezik. Az új hajógyár számára Pesten alul vásároltak helyiséget.

— Aradon f. hó 18-án a városi tanács és képviselőtestület, a cs. pénzügyigazgatóság fenyegetése folytán (hogy a község adóját a bizottmány tagjain egyenkint veszi meg) ülést tartván, testületileg lemondott s hivatalos működéseit megszüntette. Ülés-közben érkezett Hofbauer kir. biztos rendelete, mely minden további tárgyalást betilt; hanem azért a tanácskozást folytatták s esti 8 órakor a „Szózat“tal fejezték be.

— A „Magyarország“ jó forrásból értesül, hogy Pest fővárosnak az országgyűléshez intézett felirata ügyében, mely felirat, mint tudjuk, a hadsereg elleni bántalomnak vétetett, — e napokban fog leküldetni a legfelsőbb határozat. E határozat szerint a felirat elfogadásában résztvevő bizottmányi tagoknak a legfelsőbb rosulás fog kifejezteni, Királyi Pál főjegyző pedig, ki a bizottmány meghagyásából a feliratot szerkeszté, hivatalától felfüggesztetik és hűtlenségi kereset alá vétetik, a kir. ügyek igazgatójának a legszigorubb eljárás hagyatván meg. Azon hatósági közlönyöknek, melyek ez ügyben nem elég erélyesen jártak el, szintén kifejeztetik a legfelsőbb rosulás. Mint halljuk, több főispán anélkül, hogy hivatalától fölmentetéseért folyamodnák, hivatala viselésétől fel fog mentetni. Ezek elsője báró Vay Lajos, Borsod főispánja leendő.

— B. Vay Miklós, volt kancellár Pozsony városához írt levelében többek közt ezt olvassuk: „Ha viszonyaink közt, melyek hirtelen oly rossz fordulatot vettek, valami szerencsének tartható, ugy mindenestre nem egyéb az, mint az ellenünkben rögtönözve felállított tarthatlansága, mely ügyünk megoldását is a közel jövőben biztosítja; mert egy százados történeti jogalappal szemben a kegyelem s teljhatalmasság rögtönözött politikai tanainak dogmái összezsugorodnak stb. Oly elvek ellenében, miket ellencink vallanak, győztünk kell, s győzni is fogunk — győzni a haza, királyság s a dynastia jól felfogott érdekében!“

— A „P. L.“ szerint a horvátországi főispánok fontos tanácskozásra Bécsbe szólítottak fel. A károlyvári határon kerületben ismét éhhaláltól tart a lakosság.

— (A dohányfüst mint gyógyszer.) Közlebb történt, hogy a budai lánchíd-fő közelében egy fiatal nő, görcsöktől meglepetve, földre rogyott. A szerencsétlen dörzsölés és ruháján való könnyítés által igyekeztek eszméltre hozni, de eredmény nélkül. Az összeseregletek közt volt a nemzeti színház egy kardaloka is, kinek eszébe jutott, hogy ily esetben a dohányfüstöt, mint sikeres gyógyszert hallotta ajánlani; lehajolt tehát a beteghez, s orra alá párszor füstöt eresztett, mire a beteg lassankint egészen magához tért, úgy hogy segítség nélkül képes volt tovább menni. Csak az most a kérdés: az a dohány magyar volt-e, vagy trafik? — jegyzi meg a „Vasárnapi Ujság“.

— A kancellár, miut a lapokban olvassuk, a következő legújabb körlevelet intézte a főispánokhoz: „14,780. sz. Méltóságos stb. A mult évi nov. 24-ik napjáról 360. sz. a. a magyar királyi helytartó-tanácshoz legfelsőbb meghagyásból lebocsájtott udvari rendeletben el levén határozva az, hogy az újra kinevezett főispánok a hitet a legregibb időtől fogva törvényes használatban álló forma szerint tartoznak a bizottmányi ülésekben letenni, — miután ezen kötelesség az akkor legfelsőbb megerősítéssel kiadott főispáni utasításoknak 6-ik pontjában is világosan ki vagyon fejezve és a hitforma minden főispánokkal maguk hozzátartása végett közöltetett, felszólítani vagyok kénytelen méltóságodat, legyen szives velem azonnal tudatni azt, hogy ezen kötelességének mi módon felelt légyen meg, és amennyire a kiszabott forma az eskü letételében meg nem tartatott volna, egész terjedelmében küldje meg azon mintát, mely hitének letételére használtatott. Bécsben, 1861. Mindszenthó 14-én. Gróf Forgách Antal.“

— Bécsből jó forrásból azon távirati újdonságot veszi a „Sürgöny“, hogy egy az udv. kancellária által kibocsájtott körlevél a főispánokhoz, tudtul adja ő felségének az ujoncozás iránti parancsát. Azonnali nyilatkozatot kíván az iránt, vajjon van-e kilátás arra, hogy az ujoncozásnál a megyei tisztviselők közre fognak működni, és ha nincs, mit szándékozik a főispán tenni, és mit javasol, hogy a cél elérhető.

— (A magyar községek adósságai.) Egy magyar notabilitás hírszerint össze akarja számitani a magyar községek azon adósságait, me-

lyeket a Bach-rendszer alatt voltak kénytelenek esinálni; s azon meggyőződésben van, hogy ezek összege többre megy, mint maga a statusadósság, mely 1848 óta keletkezett. Ez jó felelet lesz Schmerling ur azon állítására, hogy a Bach-rendszer hazánkban anyagi tekintetben hasznára volt.

Vegyes hírek.

— Dr. Drechsler A. ur Drezdában kinyilatkoztatja, hogy az állítólag a hajnalesillag közelében látni vélt és Turinból világnak bocsátott üstökös, mint sok más dolog az ég alatt, csalódáson alapszik. Vagy az Orion ködburkát nézték üstökösnek, vagy szántszándékkal mystifikáltak a világot.

— Mint a külföldi lapokból értesülünk, az északamerikai kormány az ausztraiótól 300 ezer régi fegyvert vásárolt meg darabját 5¹/₁₀ forintért. E fegyverekből már 130 ezer rendeltetése helyén van. (Szeged város fegyverei is aligha ide nem tévedtek!)

— Kolozsvárra, mint a „M. O.“ jelenti, egy levél érkezett Nocerából, melyben a többi közt e szavak állanak: „Visszatérünk ne várjátok tavaszánál előbb; minden percben várunk a parancsra hogy Romába vonuljunk. A lázadók legnagyobb részét elpusztítottuk.“ Az irat G. P. első ezredbeli huszárhadnagytól van.

— A Lengyelországra kihirdetett ostromállapot azon határozat idézte elő, mely a Horodlói népgyűlésen hozott. Egy tiltakozás szerkeztése mondatott ki a lengyel nép szabadsága és törvényei erőszakos megsemmisítése s Lengyelhon minden önkényes szétdarabolása ellen, s a melyben az ország helyreállítása követeltetik.

— A „W. Z.“ban egy csász. pápens jelent meg Rainer főhg aláírásával és Plener miniszter ellenjegyzésével, mely 1862-re az adót és pótlékait azon mértékben veti ki, a mint az 1861-re megállapítottat.

— Raguzai levelek következő tudósításokat közölnek: Zubzii felkelők uscoki és montenegrói önkényes csapatokkal Cicevot és Biovot megostromolták. Három órai heves harc után visszavonultak. Kétezerényi felkelő megtámadta Koronichit, és Bilecia külvárosai közeleig hatoltak. Azt állítják, hogy a porta sürgető parancsai ellenére Omer pasa nem mer támadni, nincs bizalma a hadseregben, áltálanos felkeléstől tart, s Szerviára bizalmatlan szemmel néz. Semmi orosz hajó nem látható. A montenegrói fejedelem a határokon fegyverben áll.

— Az „Opinion Nat.“ m. esütörtöki vezércikke így szól: „Épen mára van a magyar főnökök Klapka, Türr és Kossuth értekezlete kitűzve Genuában. Türr tbk már szombat óta Genuában mulat. Klapkának tegnap kell vala megérkeznie. Isten tudja minő tudósításokat fognak közölni ezen értekezletről a „jólértesült lapok“. Garibaldi nem hagyá ugyan oda Caprerát, mindemellett tudósítók hiteles állítása szerint a magyar főnökök tevékeny közlekedésben vannak a tábornokkal.“

— A „Nord“ azon hirben, hogy Mieroslavski tbk szláv csapat alakításával bizott meg, az osztrák kormány működését látja, mely e hír által igazolni akarja fegyverkezését, s egyszersmind előkészíteni Európa kövéleményét törökországi beavatkozására. Igen ügyesen van kiszámítva, — ugymond a „Nord“ — hogy az Európa hatalmai előtt az olasz kormányt compromittálja, nem különben a török alattvalókat is, továbbá, hogy ellenzék terére tolja a magyarokat és délszlávokat, végül pedig, hogy a keleti keresztények törekvését forradalmi színben tüntettesse fel, mely Európa békéjére nézve veszélyes.

(Varsói események.) Dacára az ostromállapotnak Varsóban, mégis megülték Kosciuskó ünnepét. Az orosz kormány 14-én kihirdeté az ostromállapotot s ime másnap, a szigoru tilalom dacára, a boltok, különösen a bel-és krakói külvárosban bezártak. A templomokban ünnepélyes istonitiszteletek tartattak. A rendőri és katonai őrség csak a nemzeti dal eléneklésére vártak, s arról rögtön jelentést téve, a katonaság nagy csapatokban előnyomult. Három templomot, köztök a székesegyházat, teljesen elzártak, s az öregeket és nőket szabadon eresztve, az ifjakat és férfiakat a kijövetkor résztint össze-viszsa verdesték, résztint ezenkívül fogságra hurcolák. Ezenben az utcákon nagy tömegekben járt kelt a nép, valamennyi fő-

kapunál nagyszámú csoportozatok voltak láthatók. A katonaság közönkint ezekre rohant s a fegyvertelen népen hősies munkát vitt véghez, a sorkatonaság a puskaagygyal, a sorkozások dzsidáikkal, a doniak kancsukáikkal verték az ideje korán el nem menekülhetőket. Ellenállás sehol sem volt. Több előkelő polgár vereséget szenvedett s többen megsebesültek, egy evangélikus lelkész, sőt egy helytartósági hivatalnok is részesült e szerencsében, a mi több egy kertületi rendőrfőnököt sem mentett meg egyenruhája az elfogatástól, kit aztán Chru-leff tbk. szabadon bocsátott. Az idegenek természetesen hasonlóban részesültek, egy, épen az előbbi napon érkezett poroszt a kozák a többek közt hasonlólag jóformán megismertetett a varsói alkotmányos kancsukával, a porosz méreggel eltelve fenyegetőzött, hogy: ezt megírja kormányának. A lengyelek ekkeseredése természetesen ujabban felfokozódott. Egyébiránt részletesebb tudósításokat bajosan lehet kapni, mivel, a ki teheté, rögtön haza takarodott, hogy másnap a szobából ki ne lépjen, legalább a belvárosiak ezt tűzik magok elébe. Délután már a sétatobotkat is elszedték, még pedig nem csak az eltítottakat. Ily körülmények közt a lengyel lapok ismét visszahelyezék élükre az orosz naptári keletet, mit addig egy idő óta egészen megszüntettek. A kölni lap varsói oct. 14-diki tudósítása szerint 13-án egyik templomra plakát volt kiragasztva, melyben f. hó 20-ára vérfürdőt jelentenek.

— Párison keresztül Omer pasa hadseregének állapotáról szomorú hírek szárnyalnak. Ezek szerint az annyira desorganisálva lenne, hogy a parancsnok a számra kisebb ellensereget megtámadni nem meri. A felkelő keresztények számát most 18,000-re teszik. Ha a szerbek, mitől tartani lehet, a felkeléshez csatlakozandnak, Omer pasa serege komoly veszélynek leendő kitéve. Itt (t. i. Párisban), a Szerbia és a porta közt állítólag létrejött kiegyezkedésről hírek nem hisznek, mert a szerbek részéről nem arról van szó, hogy egyes igénybe vett jogokat nyerjenek ki a portától, hanem egy teljes autonomiát. Triestbe érkezett ragusai revelek szerint Szerbia és Montenegro közt titkos szerződés jött létre, s az országban nagy izgatottság uralkodik.

— Szent Pétervárról írják a „Nord“-nak, hogy a fiatalág mozgalma folytonosan tart. Rendesen összegyülekeznek az egyetem udvarára a teendők felől tanácskozandók, s sürgetve követelik társaik szabadon bocsátatását. E végből oct. 10-én kérelmet szerkesztettek a cárhoz, melyet a közoktatási miniszterium utján szándékoznak kézbesíteni.

— (Az európai koronák régisége.) Legrégibb az angol korona, mely 827-ből való; ezt követték 843-ban a német és francia korona; 1000-ban a spanyol, lengyel és magyar; 1015-ben a dán, 1139-ben a svéd és portugall; 1701-ben a porosz; 1720-ban a szárd; 1721-ben az orosz; s 1739-ben a két sziciliai. A római birodalomból 5 korona támadt. 1804-ben az osztrák és bajor; 1805-ben a württembergi; 1806-ban a szász; 1814-ben a hanoverai; 1815-ben a németalföldi; 1831-ben a belga; 1832-ben a görög.

— Az orosz cár kaukázusi útja tulajdonképp katonai szemle. Az orosz hadsereg hadilábra van állítva s közzététetett, mikép ez őszön senkit sem bocsátanak el a hadseregből. A f. évi költségvetése a hadseregnek 18,014,405 ezüst rubellel mulja felül a tavallit. Most tehát a hadsergi költségvetés 101,315,581 rubelre megy, ezenkívül 2 milliányi löszker-költség. Hozzá téve a tengerészeti kiadást, összesen 125 millió 576,593 rubel a költség, tehát csaknem fele az orosz birodalom évi jövedelmének.

M. O.

— A villám hü képeszek rajzolása végre sikerült. Günther a hires berlini fényképész a mult nyáron a berlini csillagvizsgáló-toronyban egy este bevarta a közelgő vihart. Az éj kedvező vala; az elkészített lapot kiállítva a sötét ég felé, s midőn a villám a felhőkön átcikázott, ez eszköz tobozkáját bezárta s a villámsugár fényképileg fel volt fogva.

— Lónélkül járó omnibust sikerült Lavik Károly urnak feltalálni Bécsben. Sajátszerü gépszerkezetnél fogva, két ember gyorsan és biztosan járathatja. A próbáját minden követelést kielégített.

TÁRCA.

A tél virága.

(Francia beszély.)

(Vége.)

Nemsokára meggyőződött Hiacintha, hogy ha a föld valamelyik zugában, itt minden keresés ellen biztosítva lesz. Ruháit a falusi nőkével kicserélvén, dolgozni kezdett, hogy a jó embereknek, kik oly szívesen befogadták, terhőkre ne legyen.

De csakhamar meggyőződött arról is, hogy eddig munka által nem edzett ereji ily megerőltetést el nem bírhat. Festeri kezdett tehát s gazdájának hallgatag családja a képeket elhordván, a vidéken jó áron eladta.

Azalatt Château Lajolaisben a dolgok szenvedélyes fordulatot vettek. Achille Baptistet, ez pedig öcsesét vádolta Hiacintha eltűnése miatt. Hiába iparkodott az öreg báró a testvéreket kibékíteni, kiknek mindeneke a másik által rútul megcsalottnak hitte magát. Françoise és Blonde, mint egészen haszontalanok, háttérbe szorultak; csupán egy körülmény vetett véget Baptiste boszuságának, s ez az eddig annyira figyelmetlent, kötelességről

feledkeztetett a becstület és házastársi szeretet útjára vezette vissza. Françoise ismét anya lett. Baptiste, habár a Hiacintha iránti szenvedélyből mindeddig ki nem gyógyult, nem állhatott ellen az új frigy vonzásának, mely őt most erősebben csatolta a különben szeretett nőhöz, mint valaha.

Achille azonban szenvedélye egész tűzével dühöngött. Azt hitte, hogy Baptiste csak színleli a Françoise iránt újra fölébredt ragaszkodást; meg volt győződve, hogy Baptiste ama báléjen mégis talált alkalmat a szép ir-nőt hatalmába keríteni. E gyanu következtében a kétségbeesett végkép elszakadt családjától. Az öreg báró igyekezett őt észrehozni; de a rideg aristocrata csak szemrehányá-

